XXXIX. évf. Cluj-Kolozsvár, 1929. Október 10. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Kik a boldogok?

Ha valaki azt kérdené tőlem, kit tartok boldog embernek, azt kérdezném: láttad-e valaha a mezőn álló, botjára támaszkodó pásztort, mikor nyájának mindenik tagja csendesen, kedvesen legelészett? Azt hiszem, ez a pásztorember boldog.

Boldog a lelkipásztor, midőn a szószékéről szemléli hivei seregét és látja, hogy szavait figyelik, gondolatait kisérik és lélekben együtt legelnek Isten országa szép, kies mezején. Boldog a pásztor, de boldogok hallgatói is.

Boldog a család, midőn a kicsinyek együtt ülnek a teritett asztal mellett s Istennek hálát adva élvezik az édes anya főttjét, sültjét.

Boldog a tanitó, ha a tanitványok kicsiny serege lesi ajkáról a szót, tanulgatja a kis mondatokba foglalt nagy igazságokat.

Boldog a beteg, midőn ápolója és orvosa biztatólag mondja, hogy még csak nehány napig legyen nyugodt és türelmes, mert az ajtónál várakozik rá az egészség.

Boldogok vagytok ti, kik e lapot olvasgatjátok, ha eszetekben forgatjátok, hogy mások is, százan, meg ezren ugyanazt cselekszik, tehát gondolataik találkoznak a tieitekkel.

Boldog a ti főpásztorotok, hogy az Unitárius Közlöny lapjairól üdvözölhet, köszönthet titeket.

Adjon Isten nektek békét, boldogságot. Segéljen, hogy a kevéssel elégedettek legyetek, a soktól el ne kábuljatok és minden körülmények között hálás szivvel imádkozzatok a jó Istenhez életért, egészségért, a jó emberekért, a munka sikeréért, a fáradság jutalmáért.

Ha igy cselekedtek, mindnyájan boldogok lesztek. Adja Isten, hogy ugy legyen. Kivánja a

Főpásztor.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

TŰZHELY MELLETT

Csodálkozol?

Hogy vannak emberek,
Akiknek mindegy minden e világon.
Akik ugy usznak a mindennapok
Szürke, szennyes vizén,
Mint az elsodort papirdarab:
Könnyen, akaratnélkül, céltalan,
Amig a torlódó hullámok között
Megtelve szennyes, ráloccsant habokkal,
Elsülyednek ismeretlen, iszapos medrekben.

Hogy sok urnak született
Milyen rabszolgája lett
A szürke lelkü, fennjáró senkiknek.

Hogy néha lelkesednek,
Véres tettekre riadókat fujnak
S mint bódult pillék a rájuk ontott fénytől
Egyszerre az árnyék sötétjébe hullnak;
S ahogy a szelek fujnak, ugy leng a szárnyuk
És mondják: meg kell várjuk, amig vezér akad
S a hangjuk elakad,
Ha közéjük csördit egy-egy halálfejes
Dülledt szemü.
A szájuk ize aztán keserü
S nem tudják többé hová kell repülni...

Hogy évekig tudnak elülni,
Mint tokbavetődött álca,
Mint egy letört pálca, mely nem suhint.
És a kor szelleme hiába int
Magasra felhuzott vészlobogókkal feléjük,
Nem mozdul a vérük tettekre.

Hogy sokunkat de mélyre tettek le
Sötét hatalmak az élet vermeibe:
Csodálkozol?

Hát hangos, önérzetes szóval, ki merne ide
Tüzet kiáltani
A szennyesen uszó vizek tajtékja ellen?

Valaki, erős kezü csolnakos,
Nem számító, nem alkuvó, nem óvatos;
Gordius-csomókat vágó merész király,
Kire az uszó tajték hiába kiált
Nyulós, alázatos, félénk szavakat,
Akiben van erő és van akarat
Vinni az eszmék martiros utján
Jézus megtépett lobogóját tovább,
Hogy lássa a világ:
Van ut, van élet, van igazság!???

És honnan támadjanak fel e hősök,
Kik Jézus kincseiért felelősök
S a kereszthordozást önként elvállalják:

Ha a mélység szinén oly zürzavarban ülünk
S az Isten lelke még oly messzi lebeg tőlünk?

Fogaras. *Fekete Lajos.*

Károli Gáspár emlékezete.

A magyar bibliafordítások. Károli Gáspár vizsolyi bibliája, mint az első teljes magyar fordítás. A Károli Gáspár-emlékünnepélyek.

A szentirásnak magyar nyelvre való fordítása már a reformáció előtt megkezdődött. Ezeknek maradványait a XV. századból származó bécsi, Apor és müncheni kodexek őrzik. Ezek mellett még hat kodex őriz különféle részletfordításokat. Ebből az időből származik a Báthori László fordítása. Még a reformáció kezdete előtt a humanizmus hatása alatt fordítanak Komjáti Benedek és Pesti Gábor. A reformáció korának fordítói: Erdősi Sylveszter János, Méliusz Péter, Benczédi Székely István, Félegyházi Tamás és az unitárius vallásu Heltai Gáspár. Igen érdekes megjegyezni azt, hogy teljes magyar fordítás unitárius irótól nincsen. Heltai csak egyes részeket forditott le: Mózes öt könyvét, az ujszövetséget, a zsoltárokat, stb. Az első magyar teljes bibliafordítás Károli Gáspár gönci református lelkész érdeme.

Károli Gáspár jobbágy-családból származott. Valószinüleg 1529-ben született Nagykárolyban. Eleinte az erdődi iskola tudós rektorának, Kopácsy Istvánnak volt a tanitványa, tanulmányait azonban Wittembergben folytatta és fejezte be. Itt ismeri meg nagy alapossággal a latin, görög és héber nyelvet. Tanulmányai végeztével hazatér Szatmármegyébe s Dobó Domokos főur pártfogásával megválasztják gönci lelkésznek. Erős egyházszervező volt s keményen küzdött az unitárius eszmék terjesztése ellen. Élete vége felé kezdett neki bibliafordításának. 1586-ban fekszik neki a nagy munkának. Segitőtársai közül csak Pelei János gönci tanitó neve ismeretes.

Ecsedi Báthory István segitségével adja ki fordítását ennek Mantskovit Bálint nyomdász vezetésével, Vizsolyban felállitott nyomdájában. Az első magyar bibliafordítás 1590-ben jelenik meg, teljes cime: „Szent Biblia az az: Istennec ó és wj testamentomanac prophétác es apostoloc által meg iratott szent konyuei. Magyar nyelvre forditтatott egészben és wijonnan. Az Istennec Magyar országban való Anya szent Egyházának épülésére... Visolban MDXC. Három kötet." Fordítása a Vulgata alapján készült, az összes régebbi magyar fordítások felhasználásával. Nyelvezete ma már lényege a magyar nép nyelvezetének. A protestáns felekezetek a mai napig is ezt használják. Hibáit és tévedéseit kiváló tudósok: Szenczi Molnár Albert és Misztótfalusi Kis Miklós próbálgatták javítani. Mi, unitáriusok is ezt a fordítást használjuk. Károli Gáspár nem sokkal élte tul a vizsolyi biblia megjelenését, mert 1592-ben, hatvankétesztendős korában meghalt.

Nagy tudós és fáradhatatlan reformátor volt, ki nevét első teljes bibliafordításával örök időkre halhatatlanná tette.

Emlékezetét ünnepelni gyültek össze 1929 szeptemberében Nagykárolyban az erdélyi és királyhágómelléki református egyházak képviselői, ahová az unitárius egyház is elküldötte a maga küldöttét Gvidó Béla dicsőszentmártoni esperes személyében. Az emlékünnepély a református nagyhéttel volt összekötve, melyen sok érdekes előadás hangzott el. A tulajdonképeni Károli-emlékistentiszteleten imát dr. Sulyok István királyhágómelléki, egyházi beszédet dr. Makkai Sándor erdélyi református püspökök mondottak, melyben megemlékeztek Károli Gáspár halhatatlan érdemeiről, hogy a magyar népet csak Isten igéjének a meghallgatása és követése tartja meg a megpróbáltatásokkal teli századok hosszu során keresztül. A templomozás után leplezték le a Károli-emléktáblát és megválasztották a Károli Gáspár Irodalmi Társaság előkészitő bizottságát.

Emlékezetét feleleveniteni olvasóink előtt annál is inkább szükségesnek tartottuk, hiszen a mi unitárius magyar népünk is az ő általa forditott biblia lapjait forgatja, az ő nyelvezetével hallgatja az Urnak igéit. Legyen érette áldott az Istennek rólunk gondoskodó kegyelme.

Dávid Ferenc emlékünnepére.

Dallama: *Erős várunk.*

Jöjjön, ami jön, mert rám talál:
Dörgő átok és börtönhalál.
Itt e földön semmi hatalom
Föl nem tarthat igaz utamon.
Amint hittem, ugy hirdettem
S hiszem Istenem,
Holtom után még jő
Más itélkező
S ledül minden hamis Babilon!

Megtagadjam lelkem igazát,
A birót, ki a szivekbe lát?!
Árulónak álljak bé s galád
Módon csavarjam az Isten szavát?!
Inkább megyek, el kell mennem
Vértanuságra.
Szárnyad van, én lelkem,
El ne hagyd magad!
Felsüt egyszer majd ránk is a nap!

A hit Isten szent ajándéka,
Élni véle éltünk szent joga.
Amit Isten a szivünkbe irt,
Hirdetni kell azt az *örömhirt.*
Ezért megyek, el kell mennem
Vértanuságra.
Szárnyad van én lelkem,
El ne hagyd magad!
Felsüt egyszer majd ránk is a nap!

Jöjjön, ami jön, mert rám talál:
Dörgő átok és börtönhalál.
Itt e földön semmi hatalom
Föl nem tarthat igaz utamon.
Amint hittem, ugy hirdettem
S hiszem Istenem,
Holtom után még jő
Más itélkező
S ledül minden hamis Babilon!

(P. M.)

Halálozás. Csikmadarasi Benedek Ödön birtokos, Csikmadarason elhunyt. Az elhunytban S. Nagy László író atia neje édesatyját gyászolja. — A nagyajtai unitárius egyházközség Kebli Tanácsa, ugy a maga mint, az egész egyházközség nevében, megilletődött szivvel és igaz részvéttel jelenti, hogy az egyházközségnek hoszu évtizedeken át volt hüséges Kebli tanácsosa, a gyülekezetnek példás életü, ritka templomszerető, buzgó tagja, id. Benedek Gyula folyó hó 20-án délután 5 órakor, 68 éves korában, rövid és váratlan szenvedés után megszünt élni. „Az igazak fénylenek mint a nap, az ő atyjok országában". Temetése f. hó 22-én délntán 2 órakor volt nagy részvét mellett. Nyugodjanak csendesen!

☞ ***Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!***

NŐK VILÁGA.

Az unitárius nőket és Nőszövetségeket kérem, hogy jöjjenek adományaikkal segitségére egy szegény unitárius leánynak, ki a székelyudvarhelyi református nőképezde VII. osztályába jár és aki eddig nagyrészt kézimunkázással teremtette elő az iskolai dijakat. Ez utolsó évfolyamot tegyük gondtalanná reá nézve, hogy tanulmányainak szentelhesse idejét és szerezhessen oklevelet. Adományainkkal egy szegény unitárius leánynak adunk mindennapi kenyeret egy egész életre. Adományok hozzám küldendők. Balázs András unitárius esperes Darjiu-Székelyderzs, p. Archita, Odorheiu.

A homoródszentpáli Nőegylet 1928—29. évi müködése: Egyesületünk hetenként egyszer, vasárnap este tartott összejöveteleket a téli hónapokban, melyeken a tagok nagy számmal vettek részt. Az estélyek müsora: Ima, bibliamagyarázat, egyházi ének, felolvasások, szavalatok, énekek, beszélgetések gyermeknevelési, háztartási, konyhakertészeti dolgokról és ezenkivül ujabb kézimunkák tanitásával is foglalkoztunk. Egyesületünk a tagok közremüködésével rendezett egy müsoros estélyt, melyen három vigjáték került szinre. Mindenik szereplő a maga szerepét kiváló ügyességgel adta elő. Az estély tiszta jövedelmének egy részéből (mely 4300 leu volt) karácsonyfát állitottunk mintegy 470 gyermek számára. A karácsonyfaünnepélyt elsőnapján este tartottuk meg, melyen az iskolásgyermekek egy kedves alkalmi szindarabot adtak elő. 1928 nyarán az egyesület fenntartotta a nyári gyermekmenhelyet és gondoskodott a Kolozsvárról kiküldött nyaraló gyermekek elhelyezéséről. Az egyesület vagyona 12.000 leu. Tagok száma 130. Elnök Bencze Gáborné, alelnök Pálffy Ákosné, jegyző Pálffy Margit, pénztárnok Szabó Józsefné.

A Leányotthon hálószobájának berendezéséhez ujabban hozzájárultak egy-egy ággyal: Fangh Erzsébet, Dr. Kauntz Józsefné, Dr. Mikó Lőrincné, Dr. Gyergyai Árpádné, Kovács é, Kovács Margit, Dr. Jancsó Ödönné, özv. Boros Sándorné, Pál Ferencné (Okland), Csifó Salamonné urnők. A kolozsvári unitárius Nők Szövetsége két ággyal, a marosvásárhelyi unitárius Nők Szövetsége egy és Kelemen Lajos tanár ur is egy ággyal. Fogadják mindannyian hálás köszönetünket annál is inkább, mert gimnáziumunknak a kölcsönadott ágyaira szüksége lévén, azokat vissza kell adnunk s igy még sürgősebbé vált az uj ágyak beszerzése. Nagyon kérjük hát mindazokat, kiknek szándékukban van egy-egy ágy árával támogatni minket, sziveskedjenek bejelenteni. **A Leányotthon női felügyelő-bizottsága.**

A sinfalvi Nőkszövetsége a Leányotthonunkban egy ágy felállitásának költségeit fedezi. Bár a jó példa sok követőre találna.

Egyleti élet és munkásság.

Egyleti jelentések. A rendes évi főtanácsi gyülés alkalmával megrendezendő D. F. E. közgyülésre az 1928—29. évi jelentéseket ujólag kérjük az egyes helyi vezetőségektől. Eddig bejöttek a marosköri, keresztur- és udvarhelyköri jelentések a köri D. F. E. titkár-jegyzőinek összeállitásában. Ajánlatos lenne, hogy a többi körök is igy, a köri titkár összeállitásában küldjék fel jelentéseiket. Egyuttal kérjük a jelentéseket arra nézve is, hogy mikor, milyen tárgysorozattal tartattak a köri D. F. E. közgyülések s azokon mit határoztak.

D. F. E. tisztikarok. Az 1929. évi Naptárban először látott napvilágot a D. F. E. tagozatok tisztikarának névtára. Amint e névtárból is látszik, sok egyházközség hiányzik a névsorból. Kérjük a hiányzók vezetőségét, hogy lehetőleg azonnal küldjék be tisztikaruknak névsorát, mert a hiányzó egyletek azt a látszatot keltik, mintha ott semmi élet és érdeklődés nem mutatkozna ez irányban.

A Nép Barátja cimü s a D. F. E. kiadásában megjelent elbeszéléssorozat második számát szétküldtük a lelkész urakhoz. Ára darabonként 3 leu.

Jelentés a nagyajtai D. F. E. Nőkszövetsége 1928—29. évi müködéséről. A nőkszövetsége a lefolyt egyleti évben tartott 12 rendes gyülést, 2 diszgyülést, 1 karácsonyfa-ünnepélyt és egy vallásos estélyt. Kezdő és befejező imát az egylet tagjai mondottak s mindig szives készséggel vállalkoztak az egyes gyülések 7—8 pontból álló müsor pontjainak kitöltésére. 50 rendes taggal s a női dalárda Gazdag Miklós kántortanitó ur vezetésével 30 taggal müködött az év folyamán. Diszgyüléseink közül febr. 10-i ünnepségünk keretében Tompa Mihályról emlékeztünk meg nagy közönség jelenlétében, évi bezárónk alkalmával pedig Orbán Balázs emlékét elevenitettük föl szintén nagy közönség jelenlétében. Karácsonyfaünnepély alkalmával 61 gyermek kapott szeretetadományt és 25 drb. készen megvarrott ruhát és fehérnemüt, körülbelül 4000 leu értékben. A nőkszövetsége 1929 augusztus hó folyamán 2 templomi kályhát vásárolt 20.000 leu értékben azon célból, hogy a templom fütése által módot nyujtson a téli templomlátogatásra azok számára is, akik esetleg a nagy hidegek miatt el nem jöhetnének. A fütésre a fát egyházközségünk áldozatkész tagjai ajándékképen ajánlották föl. Isten áldása legyen továbbra is a buzgó egyesület minden törekvésén.

Az udvarhelyköri D. F. E. augusztus 11-re hirdetett ünnepélyes rendes közgyülését Városfalván megtartotta. Ugy a tagok, mint az érdeklődő közönség zsufolásig betöltötte a szépen feldiszitett templomot. És a résztvevő sokaság nem csalódott várakozásában s a végén az örvendező megelégedés sokszoros megnyilvánulását lehetett hallani. A program három részből állott, u. m.: isten-

tisztelet, ünnepi müsor és hivatalos rész. A két első a nagy Dávid Ferenc emlékének volt szentelve, halála 350 éves évfordulója alkalmából. Ezt értékelte építő hatással a szószéki beszéd, az elnöki megnyitó s mindenek felett a Péter Sándor lelkész terjedelmes fel olvasása. Minden elismerésreméltóan szavalta Vass Klára k. a. Váradi Antal: Judás és Kelemen Imre lelkészjelölt Murányi Sándor: Izzó tüzek c. költeményeiket. Vári Domokos ujabb költeményeiből olvasott 3—4 darabot nagy hatással, mig Bartalis Márton 3 darab saját dallamositásu énekét adta elő orgonakisérettel, a kis Báró Piroska pedig hegedün mutatta be zenei tudását. Azután egy városfalvi legény és egy leány szavaltak egy-egy költeményt. Végül a titkár olvasta fel terjedelmes s mindvégig érdeklődő figyelemmel hallgatott évi jelentését, melyben az egyházközségekben végzett egyleti munkásság hü képe látható s azt hallva, a multra megelégedett örömmel és a jövőre jó reménységgel gondolhatunk. Rövid szünet után a hivatalos rész tárgyaltatott s ennek rendjén elismeréssel vétetett tudomásul az olvasott titkári jelentés, kimondatván, hogy terjesztessék fel egészben a központba; ugyszintén a pénztárról és könyvtárról szóló jelentések is tudomásul vétettek és pedig a könyvtárival kapcsolatosan örömmel vette tudomásul a gyülés, hogy a könyvtár gyarapitása valósággá vált s elismeréssel adózott a mult évben kiküldött bizottság munkásságáért. Özv. Kiss Benőné alelnök a körből eltávozván, lemondott. Helye a jövő évi általános tisztujitás rendjén fog betöltetni Gyülés folyamán a fiókegylet javára a perselybe 1000 leu adomány gyült. Legyen erről is hálával megemlékezés. Gyülés délután fél 4 órától fél 8 óráig tartott. Azután közvacsorán vettek részt a tagok és aztán kedves emlékkel indultak édes otthonaikba. **Jelenvolt.**

A kolozsvári Dávid Ferenc Énekkar szeptember 15-én tartotta ujra alakuló közgyülését. A megválasztott tisztikar a következő: Elnök: Dr. Hintz Györgyné, karnagy: Ütő Lajos, igazgató; ügyvezető alelnök: Szent-Iványi Sándor, lelkész, alelnökök: Gyallai-Pap Domokosné és Puksa Endréné, főtitkár: S. Nagy László, pénztáros: Hadházy Sándor, gazda: Székely Sándor, jegyző: Bede Emil. Az énekkarnak már 70 aktiv énekes tagja van, de szeretné a vezetőség, ha legalább a nyolcvanas számot elérhetné. Ez uton is kérjük hát azokat, akik érdeklődnek a dal és zene mélységei iránt, hogy lépjenek be az énekkarba. A férfiak összejövetele minden kedden este fél héttől, a nőké minden szerdán ugyancsak fél hétkor van. Minden szombaton este fél hétkor közös összejövetelt és összpróbát tartunk. Helyiség a Berde-utcai Leányiskola vagy az ugyanott levő Ifjusági Egylet terme.

Eladó kitünő hangu Stingl zongora. Megtekinthető hétfőn és szerdán Árpád-ut 36 szám alatt.

Titkári jelentés.

Küküllői kör.

1. Ádámoson a „Dávid Ferenc Egylet“ müködik, melynek kebelében folyó évben megalakult a „Dávid Ferenc dalkör“ is 22 férfi taggal. Ez évben egyletünk munkássága egy vallásos estély és egy vallásos délután rendezéséből állott. Összejövetelek tartására helyiségünk nincsen s a szigoruan hideg tél megakadályozott abban is, hogy esetleg az állami iskolában kért helyiségben rendezzünk több összejövetelt. Reméljük, hogy ez évben a helyiség kérdését meg tudjuk oldani és igy munkánk szebb eredményéről számolhatunk be. Összejöveteleink tárgya volt: Ének, ima, bibliamagyarázat, szavalat és felolvasás.

2. Bethlenszentmiklóson. A Dalegyesületnek volt 21 tagja. Téli hónapokban minden héten szerda és szombat napokon gyültünk össze, hol mindig először imádkoztunk, azután ismeretterjesztő előadásokat tartottunk. Ugy egyházi, mint világi énekeket tanultunk szólamok szerint. Minden egyes tagnak kötelessége volt egyszer szavalni. Begyült tagsági dijakból a dologi kiadásokat fedeztük.

3. Dicsőszentmártonban az egyleti élet az eddigi alapon fejtett ki munkálkodást. Igyekezett a „Nők-szövetsége“ és „Ifjusági Egylet“-tel kapcsolatosan egyházközségünk és egyházunk valláserkölcsi életét fejleszteni s az egyházközség beléletét békés és megértő alapon szolgálni. E végből vallásos ünnepélyeket, társas összejöveteleket és müsoros előadásokat tartott. Vallásos ünnepély volt 7 alkalommal, melyeken felolvasásokat tartottak: Gvidó Béla lelkész-esperes 3, Török János 2, Mátyus Gergely 1 és Durugy József Jánosé 1 alkalommal. Mindeniken imádkozott és bibliamagyarázatot tartott Gvidó Béla lelkész-esperes. Szavaltak: Gvidó Erzsike, Hinterleiter Béláné, Pál Anna Kis, Czikra Juliska, id. Pál Anna Kis, Bartha Juliska, Füleki Zsuzsika, Molnár Juliska, Pál Anna Istváné, Durugy József, Szabó Márton Gy. és Vargha Lász'ó. Szólóban énekeltek: Hunyadi Anna, Hinterleiter Béláné és Török János ig.-tanitó.

A gyülekezet minden ünnepélyen 2—3 templomi éneket énekelt Török János vezetésével. Hétfőn és szombaton az ujra szervezett dalkör, szerdán az ifjusági egyesület s vasárnap a leánykar tartott összejövetelt és részesült ének oktatásban. Minden este 7—9-ig olvasóköri összejövetel indittatott be, amely azonban nagyon gyér látogatásban részesü t.

Megtartatott a Petőfi-ünnepély, Ferencz József püspök ur halála alkalmával gyászünnepély és az „Anyák napja“, mind a „Dávid Ferenc Egylet“ rendezésében. „Nők Szövetségé“-vel a szegény gyermekek karácsonyfa-ünnepélyét rendeztük meg, mikor a szegény gyermekek ruhasegélyben s azonkivül minden gyermek ajándékban részesült. Jövőre uj terv és munkaprogram állittatott egybe szeptember 1-től kezdődőleg.

4. Haranglábon 1926 dec. 24-én karácsonyfa-ünnepélyen 28 gyermek ajándékban részesült. 1927 január 1-én szavaló-estély. 1927 február 10-én szindarabbal összekötött müsoros estély. 1927 május 1-én kirándulás, hol az ifjuság szavalt, énekelt. 1927 november 20-án Dávid Ferencről megemlékezés Buzogány Kálmán előadása alapján.

5. Küküllődombó. I. Ifjusági egyesület. (Küküllő-dombói unitárius D. F. Ifjusági egyesület.)

II. Unitárius Dalkör. (D. F. Dalkör.)

Programmjához hiven 1927-ben is zavartalanul müködött. Minden vallásos és kulturális ünnepélyünkön szerepelt. Önállóan egy nagyobb szabásu estélyt rendezett. Sátoros ünnepeken a templomban és temetések alkalmával az istentiszteletnél közremüködött. Rendes összejöveteleit téli időben minden hét kedd és péntek estéjén, nyári időben minden vasárnap délután tartotta. Müködő tagok száma 40.

III. Műkedvelő-egyesület.

Az egyházközség ifjabb női és férfi tagjaiból alakult már régebb, azzal a céllal, hogy nemes szórakozás által a magyar és unitárius kulturának szolgáljon. Négy alkalommal szépen sikerült előadást rendezett. Csak téli időszakban müködött. Rendes összejöveteleit minden hét szerdáján és szombatján tartotta. Tagjainak száma 25.

6. Küküllőszéplak. Folyó évi március végén Nőszövetség alakult 16 taggal. A nőszövetség eddigi müködése a papi háznál néhány templomi ének tanulása, két vallásos délután tartása, gyermekágyas anyák látogatása, tanácsadás, 2 izben vasárnapi összejövetel, hol felolvasások, éneklések, beszélgetések voltak. Jelenleg szini előadásra készül 14 tag.

7. Magyarsáros. A magyarsárosi unitárius egyházközség „Dávid Ferenc Ifjusági Egyesület"-nek munkálkodási időtartama 1927. évi november hó 26-tól 1927. évi december hó 1-ig tartott. Tartatott összesen 3 összejövetel.

A Dávid Ferenc Ifjusági Egyesületnek a müsora a következő volt: 1. Névsorolvasás. 2. Előbbi egyesületi összejövetel alkalmával hiányzottak igazoltatása és az igazolatlanul hiányzottak büntetése. 3. Előbbi egyesületi összejövetel alkalmával tanult egyházi ének ismétlése. 4. Szavalatok. 5. Felolvasás. 6. Egyházi ének tanulás. 7. Szavalatok. 8. Ez alkalommal és előző alkalmakkor tanult egyházi énekek gyakorlása. 9. Következő alkalomra szavalók kijelölése. 10. Zárószó.

Fent jelzett idő alatt tartatott összesen felolvasás 2, szavalat 4. Megtanult énekek száma 3. Ezenkivül az ősi szokás tiszteletben tartása jeléül felkaroltatott a karácsonyi énektanitás ugy a „nagy", mint a „kicsi" legények részére. Az énektanitás időtartama 1927. évi december hó 20-tól karácsony estélyéig tartott.

Kultur mozgalmak az 1927—28. iskolai év téli időszakában: *a)* A vallásos estélyek időtartama 1927. évi nov. hó 24-től 1928. évi február hó 23-ig tartott. *b)* Tartatott összesen 12 vallásos estély. *c)* A vallásos estélyek müsora: 1. Gyülekezeti ének kezdő. 2. Ima. 3. Gyülekezeti ének (vasárnapi vagy hétköznapi). 4. Bibliamagyarázat. 5. Gyülekezeti ének (Zsoltár). 6. Szavalat 7. Szavalat. 8. Felolvasás. 9. Szavalat. 10. Szavalat. 11. Gyülekezeti ének (Záró.)

Fent jelzett idő alatt tartatott összesen egyházi ének 48. Ima 12. Bibliamagyarázat 12. Szabad előadás 1. Felolvasás 12. Szavalat 36.

8. Segesváron a „Dávid Ferenc Egylet", „Nők Szövetsége" s „Ifjusági Egylet" müködött. A Dávid Ferenc Egylet 4 alkalommal tartott fel-

olvasó gyülést. Felolvastak: K. Kénossy István elnök, Adorján Jenő, Benkő Jánosné és Csutak Ilonka. Az ifjusági egylet tagjai szavalattal és énekkel müködtek közre.

9. Szőkefalván a hivek kevés számára, a vegyes községi lakósságra és a gyárba való járásra tekintettel az egyleti élet müködését semmilyen formában nem lehet fenntartani.

Köri egyletünk pénztári számadása és vagyon kimutatása pénztárnok afia kimutatása szerint a következő: 1927. évben

Bevétel kamatokból ... ... 94 leu
Kiadás, kamatok tőkésitve ... ... 94 „

Vagyon takarékbetétben 709 leu azaz hétszázkilenc leu.

Székelykereszturi kör.

Kereszturi fiókegyletünk a szokásos téli nagyobbszabásu D. F.-estélyt nem rendezhette meg, a februárra tervezett estély megtartását Ferencz József boldog emlékü főtisztelendő urunk elhunyta akadályozta. F. é. május hó 5-én a főgimnáziumi ifjuság közremüködésével sikerült müsoros estélyt rendezett. Három izben tartott választmányi ülésein az egylet munkaprogrammját s teendőit beszélték meg a választmány tagjai. Sajnálattal kell felemlitenem, hogy a választmányi üléseken következetesen kevés számban jelentek meg a tagok. Az utóbbi, májusban tartott választmányi ülés főképen a Székelykereszturra készülő ifjusági konferencia előkészitésével foglalkozott. Ezen megbeszélések értelmében az elnökség igyekezett minden lehetőt elkövetni a konferencia sikere érdekében. Jelentés érkezett be a következő egyházközségekből: Alsóboldogfalva, Bordos, Bözöd, Csehétfalva, Csekefalva, Énlaka, Firtosváralja, Kissolymos, Kede, Korond, Körispatak, Medesér, Pipe, Siménfalva, Székelykeresztur, Szentmiklós, Tordátfalva. Ez nem azt jelenti mintha a többi egyházközségekben is nem folyt volna egyleti munka, sőt az Unitárius Közlöny utján több izben olvashattunk jelentést az egyleti munkáról (pld. Martonosról). Kivánatos azonban a kép helyessége szempontjából a jelentések beküldése minden egylet titkársága részéről.

Tudomásom szerint most már minden egyházközségükben megalakult a D. F. egylet s annak kebelében az ifj. kör és Nőkszövetsége is élénk munkát fejt ki.

Az egyleti munka általában zavartalanul folyhatott, csupán a pipei egyházközség jelentésében történik említés arról, hogy a hatóság részéről félreértés volt az egylet müködési engedélye kérdésében s ez egy alkalommal megzavarta a munkát.

Élénk munkásság állapitható meg általában minden egyletnél. Lelkész és tanitó afia és nejeik irányitják ezt a társadalmi munkát elsősorban, aminek jelentősége manapság annyira nagy s értéke felbecsülhetetlen. A munkásság és tevékenység különösen két formában nyer gyakorlati megvalósitást: Vallásos összejövetelek vagy szórakoztató müsoros estélyek keretében. A vallásos érzést főképen ima és bibliamagyarázatok utján lelkész afiai erősitik; viszont dalárdák vezetésével énekvezér afiai fejlesztik a hivek ének szeretetét és nemes érzéseit. A jelentések során kiemelendőnek látom Csehétfalva férfi és vegyes dalárdáját, valamint Alsóboldogfalva férfi dalárdáját. Az egyleti tagok sza-

valásban, mükedvelői előadásokban, egyházi énektanulásban tevékenykednek. Több helyen gyakorlatban van az egyleti munkaidőszak ünnepélyes bezárása (Kissolymos, Székelyszentmiklós, Csekefalva). Ez igen jótékony hatásu lehet s buzdi'ólag hat a tagok munkakedvére, ha nyilvános beszámolás történik évi munkásságukról egy nagyobbszabásu ünnepély keretében.

Az egyletek által rendezett mulatságok és összejövetelek bevételeit különböző célokra fordítják egyházközségenként a mutatkozó szükséghez képest hősök emlékoszlopának felállitására (Csekefalva, Tordátfalva), otthon helyiség épitésére vagy javitására (Bözöd, Siménfalva), könyvtár létesitésére vagy gyarapitására (Medesér), mind elismerésre méltó célkitüzések. Az otthonépités feladatát kell képezze minden egyleti vezetőségnek. Nehány jelentésben említés történik az egyleti tagdijakról is. E tekintetben a helyi uzus tiszteletben tartandó és magas tagdijakkal nem lenne ajánlatos a hiveket elidegeniteni az egyleti élettől, viszont az egyleti érzék fejlesztése s annak virágzóvá tétele is egy kevés áldozatot megkiván, ami nem jelenthet terhet senki részére. A tagdijakból egy minimális százalék a fiókegylet részére is eljuttatandó volna, szintén a szervezkedés és szervezettség megvalósulása érdekében, meg a fiókegyleti munka elősegitése céljából is.

Mindezek bizó reménységet nyujtanak vallásunk, egyházunk jövő fejlődése elé.

Székelykeresztur, *Boros Jenő,*
D. F. E. titkár.

Felsőfehér kör.

1. Az alsórákosi D. F. E. ujra alakult 1928 jan. hó 25-én, elnök Ütő Béla lelkész, alelnökök Ütő Béláné, Antal P. János, titkár Ütő Attila, pénztáros Gáspár Zsigmond, választmány a mindenkori kebli tanács.

Az egylet tartott 4 estélyt, melyből az első volt az esperi vizsgálat alkalmával 1928 márc. hó 7-én, midőn 9 pontból állott a tárgysorozat. Május havától vasárnap délutánonként tartott rendszeres összejövetelt 8 izben, hol tartottak 8 imát, 17 szavalatot, 8 bibliai olvasást és számos éneket tanultak és gyakoroltak. Az egylet pénzvagyona 325 leu.

Az egylet munkálkodása elismerésre méltó s hogy munkásságát ily számos esetben fejthette ki, főleg az alkalmas helyen megépitett, összejövetelre igen célszerü helyiség (a kántori lakásba beépitett tanácsterem) tette lehetővé. Ezért az alsórákosi egyházközséget elismerés illeti s példája követendő azon egyházközségek által, hol még nincs alkalmas helyiség az összejövetelek megtartására.

2. A datki D. F. E. a téli hónapok 8 összejövetelein (nov. dec. jan. és febr.) tartott 8 szabad előadást, 5 szavalatot, 5 imát és számos éneket gyakorolt, az előre meghatározott pontokon kivül több hasznos megbeszélés történt. Kiemelésre méltó az esperesi vizsgálószék alkalmával tartott estély 1928 márc. 7-én, midőn 11 pontból állott tárgysorozat. Az egylet pénzvagyona 1927 dec. 31-én 7304 leu 64 bani, azaz hétezerháromszáznégy leu, hatvannégy bani; a tagok nők és férfiak együtt 57-et tesz ki.

3. Az olthévizi D. F. E. 6 rendes összejövetelt tartott, amelyeken smeretnyujtó szabad előadások voltak és a főgond az egyházi énekek helyes

betanulására volt forditva. A tagok férfiak és nők, kik a D. F. E. Nők Szövetségével együttesen a fenti b. összejövetelen kivül még több vallásos összejöveteleket rendeztek s azok ünnepélyességét előmozditották, pld. az anyák napját 1928 jun. 3-án kibővitve délelőtt, mint a délutáni istentisztelet alkalmával tették örökre emlékezetessé. Az egylet vagyona pénzben 3744 leu 50 bani, a kimondott tagok száma 25.

4. Az ürmösi D. F. E. 8 vallásos estélyt tartott, melyeken 25 szavalatot tartottak, 8 imát és 40 felolvasást különböző vallásos tárgyakról és számos éneket gyakoroltak. Kiemelésre méltó a Dávid Ferenc halála évfordulója és az esperesi vizsgálószék alkalmával tartott ünnepélyek, melyeken a hivatalos vendégek szereplésein kivül az egylet tagjai tevékeny résztvettek. Az egyletnek 82 tagja van, pénzvagyona 1082 leu 36 bani.

5. A felsőrákosi D. F. E. keretein belül 3 egyesület müködik u. m. „Gazda és olvasókör", „Ifjusági Egyesület" és „Nőkszövetsége";

a) A „Gazda és olvasókör" hetenként négyszer tart összejövetelt, ezeken kivül tartott egy estélyt hushagyókedden, amikor nagy anyagi és erkölcsi siker mellett adták elő a „Felhőszakadás" c. szindarabot. Könyvtára van 97 drb. könyvvel. Pénzvagyona 4527 leu. Az elnök Kelemen István lelkész. Az egylet 5 lapot járatott.

b) Az „Ifjusági egyesület daloskör" heti összejöveteleinek száma 4, ezenkivül tartott 2 szini előadást anyagi és erkölcsi sikerrel. Könyvtára 87 drb, pénzvagyona 5690 leu. Elnöke Asztalos Ferenc énekvezér, aki a dalárdát szép sikerrel vezeti.

Könyvtár: *a*) Gazdaköré 97 drb. *b*) Ifjusági 87 drb. Összesen: 184 drb.

Pénzvagyon a három egyesület tulajdonában: *a*) Gazda- és olvasókör 4527 leu. *b*) Ijjusági egyesületé 5690 leu. *c*) Nőkszövetsége 1269 leu. Összesen: 11486 leu.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Köszönet. A brassói unitárius egyházközségben közelebbről két uj alapitvány létesült, mégpedig: 1. Nagy Dénes krasznai banktisztviselő ur 1000 azaz egyezer leu alapitványt tett annak emlékére, hogy szülői: Nagy János brassói cipészmester és neje Máthé Anna f. évi julius hó 14-én aranymennyegzőjüket tartották. 2. Özv. Péter Károlyné a f. évben elhunyt Fekete Dávid tb. kebli tanácsos emlékére 5000 azaz ötezer leu alapitványt tett. Mindkét alapitványért, melyek a szeretet és hála érzetéből fakadtak, ezuton is hálás köszönetet mond az egyházközség elöljárósága.

Alapitvány az egyházkör részére. Örömmel emlitjük fel és adjuk át a nyilvánosságnak azt a megörökitésre méltó cselekedetet, hogy Taar Géza nagyajtai lelkész a háromszéki egyházkör részére 5000 azaz ötezer leu alapitványt tett. Az alapitvány rendeltetése az, hogy elsősorban háromszéki, de más egyházkörbeli belső emberek is sulyosabb betegség esetén annak kamatából némi segélyt nyerjenek.

A székelység ünnepe. A sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum 50 éves fennállásának emlékezetét ünnepelte meg 1929 szeptember 14 és 15-ik napján. Az emlékünnepélyt dr. Török Andor ig. vál. elnök nyitja meg; a Székely Muzeum alapitása és jövő feladatai cimen előadást tartott Csutak Vilmos igazgató. Az üdvözlések során egyházunk nevében dr. Szent-Iványi Gábor köri f. ü. gondnok tartott beszédet. Az emlékünnepéllyel kapcsolatban az Erdélyi Gazdasági Egylet falufejlesztési tanfolyamot, székelyföldi, gazdasági, néprajzi és ipari kiállitást rendezett. A falufejlesztési tanfolyam előadói között szerepeltek Gyallay Domokos iró, a Magyar Nép főszerkesztője, dr. Török Bálint E. G. E. titkára, dr. Ferencz József a Hitelszövetkezetek Szövetségének igazgatója és mások.

Pályázati hirdetés.

Az Általános Unitárius Lelkészkör elnöksége dr. Abrudbányay Ede köri f. ü. gondnok és kamarai képviselő ur szives adományából 4000, azaz Négyezer leu pályadijat tüz ki a következő tételre:

Népünk vallás-erkölcsi és gazdasági életének szilárditása.

Pályázhatnak unitárius lelkészek, lelkészi oklevéllel biró segéd- és helyettes lelkészek, unitárius tanárok, tanitók, énekvezér-tanitók és énekvezérek.

A pályamunkák lehetőleg géppel, mindenesetre azonban idegen kézzel, olvashatólag irva az Általános Unitárius Lelkészkör elnökéhez adandók be *1930 május 1-ig.*

A nyertes pályamunka a Lelkészkör tulajdona marad, mely nyomtatásban való megjelentetéséről, esetleg sokszorositásáról gondoskodik.

A pályadij a Lelkészkör legközelebbi közgyülésén vagy más nagyobbszabásu összejövetelén nyilvánosan adatik ki a nyertesnek.

Az Általános Unitárius Lelkészkör nevében:

Brassó, 1929. szeptember 10.

Kovács Lajos s. k.
lelkészköri elnök.

Sigmond József s. k
titkár.

Irodalom.

„*Az életből az életnek.*“ Irta Vásárhelyi János. Kolozsvár, 1929. Minerva. 211. old.

A Magyar Nép könyvtára ujabb és tegyük hozzá, kitünő kötettel gyarapodott. Az életből az életnek szól ez a kis könyv, mely cikkeket, beszédeket, gondolatébresztő elmélkedéseket tartalmaz. Vásárhelyi Jánosnak, a református egyház püspökhelyettes főjegyzőjének ez már a második ilyen irányu könyve s mint az elsőt („Egymás között.“ Kolozsvár, 1928. Minerva.), ugy ezt is a legmelegebb elismeréssel fogadta az erdélyi magyarság. Mit akar Vásárhelyi János ezzel a két könyvecskével? Célja röviden talán igy fejezhető ki: öntudatos, keresztény magyarság. Napjaink a kisebbségi sorsba zuhant erdélyi magyarság megszervezésével telnek el. Egyre-másra halljuk, igy, meg ugy, szervezkedjünk, utánozzuk a szászokat, a zsidókat, a lappokat s ki tudja még, hány és hány kisebbségi sorsban élő s századokon át kialakult szervezetekkel rendelkező népalakulatait, egyesületeit, politikai és gazdasági szervezeteit. Mindenkit csak a keretek látszanak érdekelni, keretek, amelyekbe az erdélyi magyarságot bele kell tömöriteni ha nem akarjuk, hogy szétforgácsolt erőkkel elvesszen a népek tengerében. És ez jól is van igy, kellenek a keretek, kellenek a külsőleges megszervezések, hiszen a huszadik század a szervezkedések százada. Am a kereteken belül kell valami más is, ami tartalommal, egyéniséggel töltse ki a szervezet halott és merev formáit. Ezért irt Vásárhelyi János rövid időn belül már két könyvet is. Öntudatos magyar szellem kell, hogy kitöltse ezeket a kereteket, mert különben hiába lenne minden szervezkedés. Idegen népek idegen lelki alkata más tartalommal tölti ki ezeket a szervezeteket s mi hiába másolnók le azokat, soha sem tudnánk felmelegedni bennük, otthon érezni magunkat, tehát eredményesekké tenni munkájukat. Öntudatos magyarság. Ez az első célja a szerzőnek. Második célja pedig a keresztény vagy keresztyén szón központosul. A világháboru előtti és utáni modernség elfordulni látszott percre az evangélium és a kereszténység élő vizeitől. Sokáig, magukat moderneknek nevező emberek, lemosolyogták a vallás igazságait s elmaradottnak nevezték azt, aki a „keresztény“ szót még csak ki is ejtette a száján. S az eredmény az lett, hogy minden felborult, az emberek elvesztették lelkükből azt az egy biztos fundamentumot, amelyre azelőtt mindent épithettek s céltalan, ösvénytelen lélekkel bólyongtak az élet sok nagy kérdése között, semmire sem találva feleletet. Egy népet nem lehet megmenteni anélkül, hogy a lelkét meg ne gyógyitsuk először. Az erdélyi magyarság is csak akkor lesz igazán öntudatos és akkor biztosithatja magának a jövendőt, ha ujra rálép arra az ösvényre, amelyről Jézus tanitott, ha ujra és nyiltan kereszténnyé mer lenni, ennek a szónak legnemesebb és teljes értelmében. Szerző ezt a feladatot munkálja mindkét könyvével. Kérdéseket tesz fel és felel azokra. Mindenik

kérdés egy-egy életbevágóan fontos lépcső életünk fensikjai felé s minden felelet az evangélium igazságától áthatott. Ám ne gondolja valaki, hogy itt valami unalmas, teológiai értekezésekkel fog találkozni. Aki kezébe veszi ezt a könyvet, nehezen fogja letenni anélkül, hogy átolvasta és átélte volna a benne foglalt igazságokat. Nem irhatnánk jobb ajánlást e könyvecske érdekében, mint hogyha arra kérjük olvasóinkat, vegyék meg és kezdjék el csak a legelső oldalon. Tudjuk, hogyha valaki elkezdte egyszer ezt a könyvet, nem fogja tudni olvasatlanul félretenni. Kapható a Magyar Nép, illetve a Minerva révén és minden jobb könyvkereskedésben is. Ára 60 leu. **Sz. I. S.**

Jézus emberarca. Elmélkedések az élet fejedelméről. Irta: Szent-Iványi Sándor. Október hó első napjaiban jelenik meg ez a könyv, mely a magyar unitárius családnak szánva, mélyebb és igazabb vallásosságra kivánja vezetni az arra vágyakozókat. Megrendelhető a Corvin-nyomdában (Cluj, Str. N. Iorga 17.) Ára 100 leu.

Egy hatalmas unitárius. Ilyen volt és ilyen ma is Scott P. Károly, aki Anglia egyik hires és befolyásos napilapját, a „Manchester Guardian"-t alapitotta és szerkesztette 1862 óta, tehát 67 évig. Hatalmasnak mondjuk azért, mert a sajtó nagy hatalom. Scott soha sem használta lapját nyerészkedés vagy megvagyonosodás céljára, hanem az igazság-szólásra. Ezentul a fia fogja szerkeszteni, de az apa is rajta tartja a kezét. Scottnak egyik testvére az unitarius papságtól nem régen lépett vissza.

Kévekötés. Szeptember hó 25-én a D. F. E. Ifjusági Körének Egyetemes Szervezete, illetve annak választmánya és tisztikara első gyülésüket tartották. Legfontosabb határozatuk egy ifjusági lap megindítása volt. Cime: Kévekötés. Szerkeszti Weress Ákos; társszerkesztők: Balázs Ferenc és Szent-Iványi Sándor. Első száma október 25-én jelenik meg. Örömmel üdvözöljük uj laptársunkat és sok sikert kivánunk.

☞ **Küldjétek gyermekeiteket minél tömegesebben a kereskedelmi és ipari pályákra.**

Alapitói dij 500 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj, Unitárius Kollégium küldendő.

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott a „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 s